

Lausunto

19.05.2026

Asia: VN/24182/2023-OM-35

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eläintenpitokieltoa koskevan sääntelyn muuttamiseksi

Näkemyksenne eläintenpitokiellon määräämisperusteita ja kiellon voimassaoloaikojen vähimmäiskestoja koskevasta sääntelyehdotuksesta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Pidämme erittäin myönteisenä, että eläintenpitokiellon määräämistä koskevaa sääntelyä on selkeytetty siten, että perusmuotoisen eläinsuojelurikoksen perusteella eläintenpitokielto on jatkossa määrättävä pääsääntöisesti. Muutos vahvistaa eläintenpitokiellon asemaa tehokkaana turvaamistoimena ja vastaa hyvin aiemmin esitettyjä näkemyksiä kiellon käytön lisäämisen tarpeesta.

Eryyisen kannatettavana pidämme myös eläintenpitokiellon vähimmäiskeston pidentämistä kolmeen vuoteen perusmuotoisten rikosten osalta sekä vähintään viiteen vuoteen törkeissä rikoksissa. Muutos on perusteltu ottaen huomioon eläinsuojelurikollisuuden taustatekijöiden usein pitkäkestoisen luonteen ja korkean uusimisriskin.

Katsomme kuitenkin, että sääntelyä olisi vielä mahdollista kehittää siten, että törkeän eläinsuojelurikoksen perusteella eläintenpitokielto määrättäisiin ilman poikkeusmahdollisuutta. Lisäksi esitämme harkittavaksi, että eläintenpitokielto koskisi pääsääntöisesti kaikkia eläinlajeja, ellei hyvin erityisiä syitä rajaamiselle ole. Eläinten kaltoinkohtelun taustalla olevat syyt liittyvät usein yleiseen piittaamattomuuteen eläinten hyvinvoinnista, eivät yksittäisen eläinlajin hoidon erityispiirteisiin.

Lisäksi pidämme perusteltuna, että eläinsuojelurikosten uusijoille säädetään lähtökohtaisesti pysyvä eläintenpitokielto nykyistä selkeämmin.

Katsomme kuitenkin, että jatkovalmistelussa tulisi arvioida eläintenpitokiellon määräämistä koskevan sääntelyn muuttamista siten, että eläinsuojeluviranomaisella olisi mahdollisuus määrätä

välittömästi väliaikaisesta eläintenpitokiellosta tietyissä vakavissa yksittäisissä teoissa tai toistuvien laiminlyöntien kohdalla.

Näkemyksenne eläintenpitokiellon muuttamista ja kumoamista koskevasta sääntelyehdotuksesta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Pidämme hyvänä ja tarpeellisenä, että sääntelyyn ehdotetaan lisättäväksi mahdollisuus eläintenpitokiellon muuttamiseen ja kumoamiseen tietyn vähimmäiskeston jälkeen. Tämä lisää sääntelyn joustavuutta ja mahdollistaa yksilöllisten olosuhteiden huomioon ottamisen erityisesti tilanteissa, joissa kiellon perusteena olevat olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet.

Samalla katsomme, että jatkovalmistelussa olisi perusteltua arvioida myös mahdollisuutta säätää toistaiseksi voimassa olevasta eläintenpitokiellosta, joka voitaisiin purkaa vain erillisellä, perustellulla päätöksellä. Tällainen malli voisi joissakin tapauksissa tarjota nykyistä paremman tasapainon eläinten suojelun ja yksilöllisen harkinnan välillä.

Näkemyksenne luonnoksesta eläintenpitokieltoa koskevan rekisteröinnin ja tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuuden osalta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Pidämme myönteisenä, että tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuutta ehdotetaan täydennettäväksi siten, että myös eläintenpitokiellon muuttamista ja kumoamista koskevat ratkaisut ilmoitetaan rekisteriin. Tämä parantaa tiedon ajantasaisuutta ja tukee kiellon valvontaa.

Katsomme kuitenkin, että sääntelyä tulisi edelleen kehittää tiedonkulun parantamiseksi. Erityisen tärkeää olisi luoda mahdollisuus siihen, että tieto eläintenpitokiellosta olisi helposti sellaisten tahojen saatavilla, jotka luovuttavat, sijoittavat ja myyvät eläimiä, kuten kasvattajat ja eläinsuojeluyhdistykset, mutta myös yksityishenkilöt. Näin voitaisiin tehokkaammin estää eläinten päätyminen henkilöille, joille eläintenpito on kielletty. [AT2.1]Esimerkiksi liiketoimintakielto on eläintenpitokiellon tapaan turvaamistoimi, mutta siihen tallennettuja tietoja ei ole säädetty salassa pidettäväksi.

Katsomme, että eläintenpitokielto rekisterin tiedon tulisi olla eläimiä luovuttaville ja sijoittaville tahoille maksutonta tai maksun tulisi olla korkeintaan nimellinen, samoin kuin lasten kanssa työskenteleviltä vaadittavassa rikostaustaotteessa. Lisäksi olisi syytä arvioida, tulisiko eläimen myynti- ja luovutustilanteissa asettaa velvollisuus esittää tällainen ote.

Näkemyksenne ehdotetusta eläintenpitokiellon rikkomisen rangaistusasteikosta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Kannatamme ehdotusta siirtää eläintenpitokiellon rikkomista koskeva rangaistussäännös rikoslakiin sekä lisätä rangaistusasteikkoon mahdollisuus vankeusrangaistukseen. Muutos vahvistaa eläintenpitokiellon merkitystä ja uskottavuutta sekä parantaa edellytyksiä kiellon tehokkaalle valvonnalle.

Pidämme erityisen tärkeänä, että sääntely tukee käytännön valvontaa myös kotirauhan piirissä tapahtuvissa tilanteissa. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että kotieläinten pitäminen vastoin eläintenpitokielloa on nykyisin vähäisen kiinnijäämisriskin vuoksi helppoa. Tarkastusten tekemisen mahdollisuus myös kotirauhan suojaamalle alueelle korjaisi osaltaan tätä ongelmaa. Jatkossa kotietsinnän voisi suorittaa tilanteessa, jossa on syytä epäillä eläintenpitokiellon rikkomista.

On huomattava, että pelkkä kotietsinnän mahdollisuus ei vielä tarkoita tehokasta valvontaa. Lemmikkieläinten kohdalla valvonta on sattumanvaraista, sillä tarkastuskäyntejä suoritetaan pääosin epäilyyn perustuen ja valtaosa lemmikkieläimiin kohdistuvista rikoksista tulee viranomaisen tietoon ulkopuolisen henkilön ilmoituksen perusteella. Siten erityisesti kissojen, kaniin ja muiden yksityisasunnoissa elävien, ei-ulkoilevien eläinten kohdalla eläinsuojelurikkomukset jäävät helposti piilorikollisuuksi.

Vuonna 2022 epäilyyn perustuvissa lemmikkieläimiä koskevissa tarkastuksissa kiireellisiä toimenpiteitä vaadittiin 11 %:ssa tapauksista. Tämä kertoo siitä, että tilanteet kehittyvät vakaviksi ennen tuloa viranomaisen tietoon. Tällaisia tilanteita tulisi tehokkaammin ennaltaehkäistä valvontaa kehittämällä.

Tutkimuksissa on myös havaittu, ettei suurinta osaa eläinsuojelurikkomuksista ilmoiteta poliisille, eivätkä epäillyt eläinsuojelurikkomukset tai –rikokset johda rikostutkintaan samassa suhteessa kuin muut rikokset keskimäärin.

Näin ollen katsomme, että rangaistusasteikon koventamisen ohella tulee kiinnittää huomiota erityisesti yksityisasunnoissa tapahtuvan eläintenpidon valvonnan kehittämiseen ja resursointiin sekä eläinsuojeluviranomaisten kouluttamiseen. Yksityisasunnossa elävän eläimen asema on hyvin haavoittuvainen, ja eläintenpitokielloa koskevan lainsäädännön tavoitteena tulisi olla ensisijaisesti eläimen suojeleminen.

Näkemyksenne luonnoksessa ehdotetulle lainsäädännölle vaihtoehtoisista keinoista?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Pidämme ehdotettuja lainsäädäntömuutoksia kokonaisuutena kannatettavina ja tarpeellisina. Niiden ohella on kuitenkin tärkeää kiinnittää huomiota myös muihin keinoihin eläintenpitokiellon vaikuttavuuden varmistamiseksi.

Keskeistä on varmistaa valvontaviranomaisten riittävät resurssit sekä viranomaisten välinen tehokas tiedonkulku. Lisäksi olisi perusteltua panostaa koulutukseen, jotta poliisi, syyttäjät ja tuomioistuimet tunnistavat eläinsuojelurikosten erityispiirteet ja hyödyntävät eläintenpitokieltoa nykyistä johdonmukaisemmin.

Kokonaisuutena katsomme, että ehdotettu sääntely on merkittävä askel oikeaan suuntaan, mutta sen rinnalla tarvitaan myös käytännön toimeenpanoa tukevia toimia, jotta eläintenpitokielto voi toimia aidosti tehokkaana eläinten hyvinvointia turvaavana keinona.

Muita huomioita

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

HESY pitää tärkeänä, että eläintenpitokieltoa koskevia säännöksiä kehitettäessä otetaan huomioon eläimen etu. Nykyinen eläinten hyvinvointilaki antaa valvontaviranomaiselle mahdollisuuden myydä tai luovuttaa eläin taikka lopettaa se, mikäli eläimen pitäjän tai omistajan teko tai laiminlyönti aiheuttaa vaaraa eläimen hyvinvoinnille, eivätkä muut toimenpiteet ole tarkoituksenmukaisia tai kohtuudella mahdollisia.

Kuten Helsingin hovioikeus on tuonut eläintenpitokielto-sääntelyä koskevassa lausunnossaan HHO/2308/2025 esiin, eläintenpitokielto-sääntelyn tarkoitus on turvata eläinsuojelu ja eläimen hyvinvointi, ja eläimen lopettaminen on jo lähtökohtaisesti ristiriidassa hyvinvointilain tarkoituksen kanssa. Siksi olisi varmistettava, että eläimen lopettaminen on terveen eläimen kohdalla viimesijainen vaihtoehto. Nykyisessä järjestelmässä eläintenpitokiellon kohteena olevien eläinten hoito ja uudelleensijoittaminen toteutuvat käytännössä hajautetusti kunnallisten viranomaisten, löytöeläintoimijoiden sekä eläinsuojeluyhdistysten yhteistyönä. HESY katsoo, että kun eläimen omistaja tai pitäjä määrätään eläintenpitokieltoon, valtion tai kuntien velvollisuutena tulisi olla järjestää eläinten hoito ja uudelleensijoittaminen.

Lisäksi HESY pitää tarpeellisena, että oikeusministeriö ryhtyy valmistelemaan sääntelymuutosta, jolla turvataan eläimen mahdollisuus edustajan tuomioistuimissa. Kun eläinsuojelurikoksissa vastaajana on pääsääntöisesti eläimen omistaja, eläimen etu on pitkälti häivytetty rikosprosessista. Uhrin näkökulman puuttuminen vaikuttanee osaltaan myös eläinsuojelurikoksista tuomittavien rangaistusten suhteelliseen pienuuteen. Eläinten edustamisesta tulisi säätää esimerkiksi perustuslain oikeusturvaa koskevassa 21 pykälässä tai eläinten hyvinvointilaissa.

Aro Mari
Helsingin eläinsuojeluyhdistys HESY ry